

Transilvăneanul care a influențat gândirea întregii lumi

de @[Mihaela Kloos-Ilea](#)

29 July 2014

Mai puțin știuta istorie a poetului-profet născut în Brașov.

Pentru unii a fost o revelație, pentru mulți alții o amenințare. Era o figură carismatică ce atrăgea în jurul său mase numeroase. Și-a împărtășit ideile în cerul rebelilor și anarhiștilor, a fost condamnat la moarte și eliberat, a fost interzis și întemnițat, a fost considerat un “maestru spiritual” de către [Hermann Hesse](#), [Gerhart Hauptmann](#) și [Martin Heidegger](#) și a influențat viețile a generații întregi de artiști, ecologiști, pacifiști, hipioți și tineri aflați în căutarea “adevărului”. Numele său? Gustav Gräser, sas născut la Brașov.

Nașterea unui profet

Considerat astăzi drept unul dintre cei mai cunoscuți pacifiști și filosofi naturaliști din Germania, [Gustav Gräser](#) (Gusto Gräser, după cum era știut sau *Arthur Siebenbürger*, după cum își spunea adesea, [amintind de originile sale](#)) a fost, pentru mulți dintre intelectualii vremii, întruchiparea “[noului om](#)”, concretizarea idealurilor lui [Nietzsche](#) sau ale lui [Whitman](#), cel care tolera toate religiile, însă nu credea în nici o biserică. Iar mulți alții au văzut în el un nou [Francisc de Assisi](#) care propăvăduia pacea, iubirea, renunțarea la proprietatea privată și viața în armonie cu natura.

Poetul și profetul naturalist Gusto Gräser s-a născut pe 16 februarie 1879, în Brașov. După ce, în 1896, cu o sculptură de a sa câștigă medalia de aur la Expoziția Mondială de la Budapesta, începe studiile de artă la Viena.

Frecventează pentru scurt timp grupul *Humanitas* al pictorului [Karl Wilhelm Diefenbach](#), al cărui spirit nonconformist și reformator l-a influențat foarte mult. Totuși nu tolerează mult stilul autoritar al maestrului, așa că tânărul Gräser se va întoarce în Transilvania. Aici realizează pictura-program “*Der Liebe Macht*” (“Puterea iubirii”), o pictură despre forța iubirii, în care își exprimă dezacordul față de lumea pragmatică și industrializată,

dezumaniza(n)tă, care se autodistruge, optând pentru renașterea într-o existență în armonie cu natura. Astăzi, pictura este expusă în Muzeul Casa Anatta, de pe celebrul Monte Verità.

Der Liebe Macht

Părintele spiritual al “primilor hipioți”

1900, Ascona, Elveția. La începutul secolului XX pe [Monte Verità](#), se năștea o societate utopică ce va inspira generații. O mână de artiști și intelectuali dezamăgiți de situația politică, de frenezia orașelor, industrializare, pragmatismul ori promiscuitatea lumii moderne căuta o viață liberă, în comuniune cu natura. O comunitate pe care unii o numesc a “primilor hipioți”.

Monte Verità era o zonă extrateritorială, în care biserica, normele guvernamentale și sociale nu aveau jurisdicție. Povestea sa a început în 1900, când belgianul Henry Oedenkoven, fiul unui om de afaceri din Antwerp, împreună cu iubita sa Ida Hofmann, întemeia în Ascona, pe dealul cunoscut până atunci ca Monescia, ceea ce a numit “*Colonia cooperativă vegetariană Monte Verità*”. Iar printre membrii fondatori ai Coloniei avea să se regăsească și Gusto Gräser, sasul plecat din Brașovul natal. împreună cu fratele său, Karl (1875-1920).

În curând s-au alăturat “coloniștii” – scriitori, pictori, psihanalisti, anarhiști ce militau împotriva convențiilor, a tot ce ținea de “establishment-ul” vremii. Respingeau partidele politice, dogmele, căsătoria, codurile vestimentare, declarându-se “*tolerantly intolerable*”.

Deși la o primă vedere s-ar putea crede că imaginea este din anii '60, anii generației hippie, fotografia datează de la începutul anilor 1900 și este caracteristică “primilor hipioți” de pe Monte Verità.

“De atunci am trăi gol și sprinten ca un cerb”

Așa s-a creat pe malurile feericului Lago Maggiore o colonie în care se experimentau noi moduri de viață: nuditate, dietă vegetariană, meditație, arta ca libertate deplină de expresie, lipsa oricăror constrângeri pentru individ și pentru comunitate. Un paradis al extravagantilor, rebelilor, hoinarilor, visătorilor, nebunilor.

În 1904 se mută aici anarhistul Raphael Friedeberg, alături de mulți alți intelectuali considerați sau intitulați anarhiști, o societate boemă din toate domeniile. Printre ei, scriitorul Hermann Hesse, pionierii dansului expresionist Rudof Laban și Mary Wigman, Isadora Duncan, Else Lasker-Schüler, pictorii Kadinsky, Picabia, Hans Arp, Paul Klee, psihanalistul Carl Jung, Otto Gross, Hugo Ball, Rudof Steiner, Max Picard etc.

Ca mulți alții, Hermann Hesse a venit aici căutând libertate și inspirație. Avea să afirme ulterior că *“de atunci am trăi gol și sprinten ca un cerb”*. Deși la scurt timp după întemeierea Monte Verità, Gusto Gräser s-a retras din colonie, Hermann Hesse a găsit în el nu doar un prieten, ci și un model pentru eroii romanelor sale.

Lupul de stepă

Gustav Gräser în fața intrării în grotă sa din Asconei.

Boem, visător, filosof, scriitor, spirit complex și greu de înghesuit în sertare, Gusto Gräser părăsise însă “colonia vegetariană” încă din anul 1901: nu putea fi de acord cu direcția comercială și turistică spre care Oedenkoven orienta colonia, așa că a ales să trăiască, asemeni unui ascet, într-o grotă din apropierea Asconei.

În grotă din pădurea Arcegno îl va avea ca oaspete, în 1907, pe Hermann Hesse, de care îl va lega o lungă prietenie. Împreună cei doi pornesc în drumeții în Alpi, în izolare completă, meditănd.

Raymond Duncan, fratele dansatoarei [Isadora Duncan](#), a fost un alt ucenic al lui Gustav Gräser, care a răspândit stilul de viață și filosofia lui Gräser în cercul prietenilor săi, Gertrude Stein, Matisse sau Picasso. În pădurile Asconei, lângă grotă în care a locuit, din dansurile frenetice sub clar de lună, se va contura dansul expresiv al cărui promotori sunt Rudolf Laban și Mary Wigman.

Și atunci a fost condamnat la moarte...

Întors în München, cutreieră străzile ca un Socrate rătăcitor și trăiește vânzând pliante cu poeziile proprii. În scurt timp avea să devină un simbol al pacifiștilor germani și, din cauza numărului tot mai mare de simpatizanți, mai ales în rândul tinerilor și intelectualilor, a stilului de viață și gândirii sale pe care și-o exprima ad-hoc și nestingherit în public, Gräser își atrage, evident, și mulți oponenți.

Este arestat în repetate rânduri și cum numărul simpatizanților săi continua să crească, iar Primul Război Mondial deja începuse, în 1915 este expulzat în Austria, unde este condamnat la moarte, sub acuzația de instigator și contestatar. Însă după numai trei zile petrecute în celula condamnaților la moarte, invocându-se gândirea incoerentă și “idei confuze”, este mutat într-un ospiciu.

Este perioada în care în apărarea lui Gusto Gräser sar mai multe mari personalități. Printre acestea, Thomas Mann, care declară răspicat: “*acest om are un suflet curat*”.

În căutarea adevărului suprem

În 1918 își atrage și antipatia comuniștilor germani cărora le-a predicat ideile pacifiste chiar în perioada în care aceștia au reușit ca, pentru câteva zile, să proclame [Republica Sovietică a Munchenului](#). În 1920, împreună cu noua grupare de tineri adunați în jurul său și al prietenului Friedrich Muck, colindă nordul Bavariei și Turingia, într-o caravană a dansului și cântecelor, pornită spre est, în căutarea adevărului suprem.

O călătorie ce va inspira celebra *Cruciada a copiilor* sau *Cruciada iubirii*, “*Confreria*” pe care Hermann Hesse a consacrat-o în povestirea *Călătorie spre Soare-Răsare* (*Morgenlandfahrt*). În plus, Demian și Tito din *Jocul cu măgelele de sticlă* sunt personaje despre care s-a speculat că sunt inspirate din personalitatea lui Gusto Gräser. Expulzat din nou din Bavaria, revine în 1927 la Berlin, unde lucrează la “[Muzeul Anti-Război](#)” (care, ironic, mai târziu avea să fie folosit drept cameră de tortură de către naziști).

Gustav Gräser în anul 1928, pe când încă mai lucra la Muzeul Anti-Război.

Continuă să împartă manifeste pacifiste și, în 1933 ajunge într-un lagăr de concentrare. Va fi eliberat, dar în 1936 i se interzice să mai scrie. După o serie de amenințări cu moartea, în 1940 se retrage în secret la München, trăind ascuns în podurile unor prieteni, unde continuă să scrie, în condiții care, de multe ori, coborau chiar și sub standardele sale de ascet.

Singurul supraviețuitor de pe Pământ

1945, München, Germania. Bombardamentul asupra centrului orașului a lăsat în urmă o mare de moloz. Un peisaj dezolant, cu schelete de clădiri, vegheate în fundal de turnurile catedralei *Frauenkirche*. Printre ruine, un personaj straniu, cu barbă și haine răvășite, pășește ca și cum ar fi singurul supraviețuitor de pe Pământ. Da, ați ghicit: este chiar Gusto Gräser.

O imagine cu mare impact emoțional, emblematică pentru evenimentele tragice la care face referință, care, datorită prezenței lui Gusto Gräser a căpătat valențele unui manifest împotriva ororilor războiului.

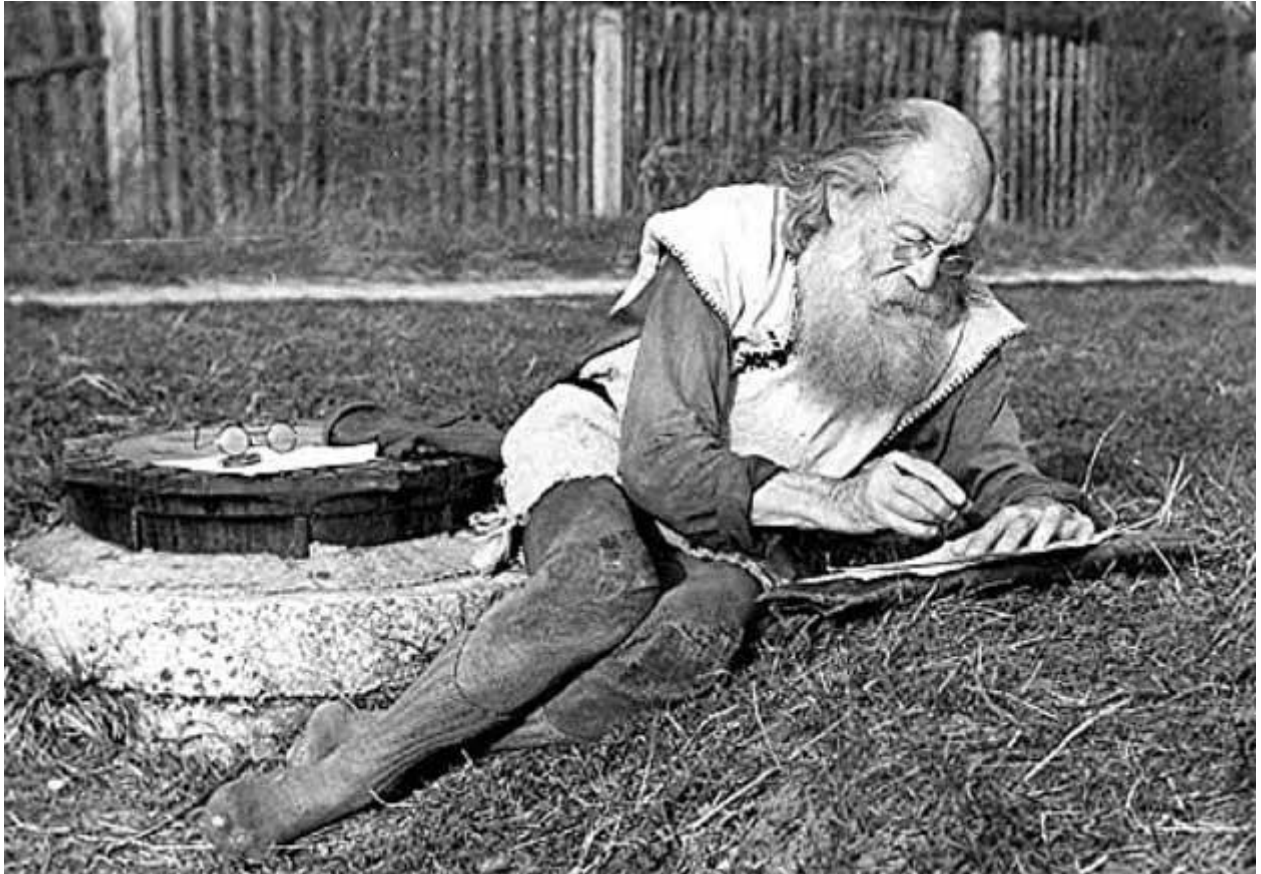
Un Ghandi al Vestului

După încheierea celui de-al Doilea Război Mondial, a intrat în legendă gestul său de a-și tipări poeziile pe fluturași pe care apoi i-a împrăștiat din balconul Primăriei din München, peste Marienplatz.

A murit în 27 octombrie 1958, în cartierul Freimann al Münchenului, în complet anonim și în sărăcie. Însă, al doar zece ani de la moartea sa, profetul avea să “reînvie din morți” pentru a reveni în conștiința publică și a deveni un simbol al mișcărilor *Flower Power*, un model al pacifiștilor și mișcărilor ecologiste până în ziua de astăzi.

Istoricul american [Martin Green](#) a văzut în Gusto Gräser un *Ghandi al Vestului*, iar activitatea sa pe Monte Verità este considerată “*leagănul mișcării alternative*” și *Graal al modernității*.

Descult ori purtând sandale romane, într-o tunică lungă până în pământ sau haine largi, cu plete argintii și barba încâlcită, ochi senini și blânzi, un zâmbet cald și un chip luminos, de un calm nesfârșit. Acesta a fost Gusto Gräser.

Poet inspirat de budism și filosofia Orientului, cufundat în meditație, rătăcitor, vizionar. În timpul vieții a fost un personaj misterios, despre care se știa foarte puțin. Viața și opera sa sunt în continuare cunoscute numai în cercuri restrânse, deși mulți sunt cei care își datorează convingerile și stilul de viață de astăzi unui sas născut în Brașov în urmă cu aproape un veac și jumătate...

Citește mai multe pe PovestiSasesti.com